

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 1. šte. 142 - Cena 3,- lire

TRST, nedelja 28. oktobra, 1945

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-I.
Tel. št. 93806, 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Ne bomo jih pozabili!

Kadar koli je padel kdo izmed naših dragih borcev za svobodo, se nam je od bolesti stisnilo srce. In vsakokrat smo prilegli ob njihovih grobovih, da bomo nadaljevali in dovršili njihovo započeto delo. To smo bili dolžni sebi in njihovim žiljem. Njihova kri ni smela biti zastojem prelita. In vsakokrat je bil v naših dušah živ občutek, da niso mrtvi, ampak da so s svojo žrtvijo zažvežali svetlo življenje. In so ga zažvežali v resnici. V dneh borbe so hodili v naših mislih pred nami kot v zvezdane. Tudi v zmagi in v miru ne bodo nikoli zatonili v pozabo in se bodo zmeraj vračali med nas.

In se vračajo drug za drugim. Vladimir Gortan, štirje s Bazovice in vmes še mnogi. Bridko nam je ob spominu nanje, toda v tej bridkosti jih oživimo v spominu kot v cvetje in se jim klanjamo polni hvalnosti in ponosu. Zdaš se jih vrača pet, ki jih nismo in jih ne bomo nikoli pozabili: Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Vadal, Ivan Ivančič in Viko Bobek. Ti sinovi vseh strani Slovenskega Primorja se ne vračajo le v obliki, ampak se tudi njihovi zemski ostanke povračajo v naše kraje. Fasti, ki v svojem zločinu niso poznali spoštovanja niti pred smrtjo, so hoteli zabrisati sled za njihovimi trupli, da bi prepričali vsak zunanj izraz naše ljubezni do njih in naše hvalnosti za njihovo žrtvijo. Svoboda nam jih je zopet vrnila. Tu so zdaš, med nami, da bodo počivali v prsti svoje rodne zemlje, iz katere so izšli.

Takrat, ko so pogumni stali pred strogo, krvavo sodbo, se je črn mrak spenjal nad našo domovino. Fastizem, to dete laži in krivice, je slavil zmagovalno v grozi, da vse svet zagrne v svojo temo. Jugoslavija je bila pogubljena in razkosana, nad njenimi gorami in dolinami je vrtilo svoje peroti izdajstvo, smrt in razcejanje. Naka oja domovina ni se nikoli doživljala tako črna groba kot takrat. V nekaterih trenutkih se je zdelo, da so za vedno pokopani vsi naši upi, ki so s pogumom svoj srca najboljših sinov naše preteklosti in sedanjosti.

Kdo je takrat pričakoval uspeha? Nasilje je bilo pijano od uspeha in se je valjalo v krvi. Fastizem v svoji slepoti ni pomislil, da s kruto sodbo pred vsem svetom razkazuje svojo globo in našo odločno voljo po svobodi. Zasledoval je samo en cilj: hotel je streti uporabo primorskega ljudstva. Stri ja ni, ampak je prišli olja v ogenj.

Ze takrat so se kazala znamenja na obzorju, ki so napovedovala prej neslutene junake podvige našega naroda in njegovo končno zmago. Ze je bila objavljena Osvobodilna Fronta, ki je ponesla iskro upora med ljudstvo. Prvi partizanski streli so okupatorju dokazali našo voljo do življenja. Ti streli so odmevali tudi v tesse, temne celice in jetnikom, ki so takoli sobe, razžareli oči: "Saj nismo sami! Saj je ves narod za nami! Pevojoč nam sledi po poti, ki pelje svobodi v narobe."

Niso bili le iz različnih konov, ki so stali takrat pred sodbo, ne samo iz različnih slojev, tudi njihovi pogledi na življenje in na njegove probleme niso bili enaki. Toda eno je neoporno: vsi so goreče ljubili svojo domovino in so bili pripravljeni boriti in umreti za njeno svobodo in srečanje božanstva. Da so živel, bi bili stali v isti vrsti s ostalimi našimi borci iz velikih dni splošne narodne ustaje. Tako kot so ves čas borbe hodili pred nami in nam kazali naš veliki cilj.

Ali ste brali predsmrtna pisma Pino Tomaziča in Simona Kosa? Preberite jih! Tako pisma v stisnjenih trenutkih lahko napišejo le velikani po duši. Kdor bi imel le senco dvoma v njihovo resnično veličino, bi mu morala ob tih prilik spopetiti naš narod mora biti ponosen na take sinove.

In mi smo ponosni nanje. Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Vadal, Ivan Ivančič, Viko Bobek! Pozdravljeni v domači zemlji! Odpeljali so vas v temi suženjstva, a se vračate v zarji svobode, za katero ste tudi vi darovali največ, kar ste imeli: svojo mlada življenja. V tem trenutku moremo izreči eno samo besedo: Hvala! Hvala vam materi! Vaši veliki dolžniki smo! In kot plačilo za vašo žrtvijo in za vaše hvalnosti in spoštovanje, da vas obisipamo v konca izgradili in očuvali našo mlado svobodo in demokracijo.

Ob prazniku svobodne Češkoslovaške Dne 28. oktobra 1918. je vzrastla v srcu osrednje Evrope Češkoslovaška republika

28. oktobra 1918. je vzrastla v srcu centralne Evrope Češkoslovaška republika. Nova republika, ki jo je zamislil veliki filozof in državnik Tomáš G. Masaryk, je kmalu postala središčem demokratičnih idej v tem občutljivem in vitalnem predelu Evrope. Preživeli politiki Habsburžanov je sledila nova koncepcija življenja. Češkoslovaške legije, in narod, ki so se z brezprimernim pogumom in dolga leta borili za svobodo, so dobili s tem zaslužen plačilo.

Pogledi vsega sveta so bili obrnjeni v Prago. Nekateri so s simpatijo sledili poletu tega naroda, drugi so v tem poletu videli nevarnost za svoje teorije o vladanju nad svetom. Usoda je hotela, da je koalicijski totalitarni držav skušala zlomiti v prvi vrsti to oviro, ki se ji je stavila na pot.

Nacistična Nemčija in fašistična Italija sta ovirali sleherni poizkus mednarodnega sodelovanja med demokratičnimi državami osrednje Evrope. Praga se je dolga leta upirala, bila je pravičen boj za demokracijo in svobodo.

Nemčija, ki je pred očmi Evrope ustvarjala mogočen vojni stroj, ki je spremenila svoje ozemlje v orožje, je jeseni leta 1938. izvala vse svet. In v tej gonji jo je podpiral Mussolini, ki je v svojem potovanju po vzhodnih območjih kraji skušal v celotno nizu nagovorov na fašiste zrušiti demokracijo državo. Se odmevalo njegove besede, polne sovraštva proti Češkoslovaški, ki proti demokraciji in proti predsedniku Benešu.

Postavilo se je vprašanje nemških nacionalnih zahtev, ki naj bi zakrile napadale in ekspanzionistične načrte dveh članov osi Rim-Berlin, in svet, ki se je z grozo spominjal vojne iz leta 1914, se je dal preslepiti v upanju, da se bo z žrtvovanjem Češkoslovaške preprečila druga vojna. V Muenchenu se je proti koncu septembra istega leta odločila najbolj absurda amputacija v škodo Češkoslovaške.

Češkoslovaški so bila odvzeta območja, kjer so prebivali po večini Henlajnovi Nemci in odstopljena Nemčiji.

Zrtve, ki so jo naložili Češkoslovaški, pa ni bila zaman. Spomladi leta 1939. je Hitler sprico nemški zapadni demokraciji razkosal Češkoslovaško in se priključil za protektorat Češke in Moravske. S tem dnem se prične kalvarija češkoslovaškega naroda.

Prvi Hitlerjev namestnik v Pragi je bil bivši poslanec von Neurath, ki mora danes odgovarjati za svoje zločine proti človeštvu pred sodniki v Neurnbergu. Železna pest je visela nad vsem narodom. Neurathu je sledil protektor Reinhard Heydrich in na Češkoslovaškem je zavladal teror. Pregranjanje, masovno klanje in deportacije so bile na dnevnem redu.

Češki narod ki se je dolga stoletja boril za svobodo in neodvisnost, je padel na položaj sužnja. Znanca koncentracijske taborišča v Nemčiji so bila prenapolnjena s češkimi odlojbi: čez polmrtvi češkimi rodujbi, ki je skoraj 10% vsega prebivalstva, dokazuje upornega duha tega naroda, ki se ni dal ustrahovati, kljub temu, da je bil z vseh strani stisnjen in ni mogel računati na kakršnokoli pomoč od zunaj. Z odlično upornostjo je lopotel temelje mogočne stave ključavne križa.

Praska zver — protektor Heydrich — je postal žrtev atentata, ki so ga organizirali češki rodujbi. Nemci so krvočolno reagirali in so pomorili na tisoče in tisoče oseb, ki so jih v svoji nacistični žnji po krvi izbrali kar na slepo.

Ljudstvo pa se je tudi pod težo tega strahovanja borilo in kovalo zarote. Češki partizani, ki so v drugih evropskih deželah pridružili borcev za svobodo: v gorovjih severne Italije ob strani Italijanskih partizanov, po gozdovih in hribovih Jugoslavije, v Rusiji pod poveljstvom generala Svobode, sedanje češkoslovaške vojne ministra, izkazali so se kakor svoj čas, ko se je v prejšnji svetovni vojni na raznih frontah borili, da zrušijo osrednjo veslele habsburškega in nemškega fevdalizma.

Češko odprno gibanje v Italiji je bilo tesno povezano z italijanskim tajnim gibanjem in je imelo svoje središča v Trstu, Milanu in Rimu. Osvobodilna borba se je končala s porazom fašističnih mogočev in je prinesla svobodo tudi češkoslovaškemu narodu. Majeka konec v Pragi je napravila konec krvočolnemu zatiranju, ki je trajalo sedem let. Po praških ulicah so se borili proti nemškemu osvajaču. S

demokracije pravice. To bomo storili! In tedaj nam bo lahko in veselo pri srcu, ko bomo obiskovali naše nove grobove.

FRANCE BEVK

pomočjo sovjetskih čet so bili tudi zadnji ostanki hitlerjeve vojske uničeni in dne 8. maja je s praških hiš svobodno zaplapolala trobojniča češkoslovaške republike.

Republika stoji sedaj pred izredno težko nalogo. Predsednik-građitelj Beneš, ki je iz Londona, kamor se je bil zatekel, po zrušenju republik, odločno vodi patriotične akcije, se je ob velikem navdušenju ljudstva vrnil v domovino. Vrnil se je na svoje delovno mesto in ve, da lahko računa na svoje ljudstvo, ki ga spoštuje kot sposobnega izkušnega in prevdarnega državnika ter prepričanega demokrata.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

liko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Njen osrednji zemljepisni položaj ji veleva, da postane, kar hoče tudi postati, most za zblizanje med zapadom in vzhodom in duhu razumevanja in sodelovanja med narodi, ki so za časa težke borbe zapisali z zlatimi črkami na svoje zastave besede demokracije in svobode.

Nova Češkoslovaška se pod veliko težo uničenja, žrtve, gospodarskih in socialnih vprašanj zaveda tega položaja. V zvezi pa si je pravice do življenja, do neodvisnosti in do svobode. S Sovjetsko Rusijo je veče prijateljska pogodba, z vsemi slovanskimi narodi in z Združenimi narodi jo večeje prijateljski odnosi.

Seja narodne skupščine Jugoslavije

Beograd, 27. Tanjug. Včeraj se je vršila seja predsedstva začasne Narodne skupščine pod predsedstvom Ivana Ribarja, na kateri so razpravljali o zakonskih predlogih, ki jih je že proučila in odobrila komisija skupščine. Na seji so včeraj dopoldne najprej prečitali odlok o razpustu začasne Narodne skupščine, nato pa je finančni minister Sreten Žujević imel govor, v katerem je podal glavne točke nove jugoslovaške proračuna.

Finančni minister je predvsem poudaril, da si vlada prizadeva pomagal bremena enako na vse, da ne bi imela plačila gospodarske pogoje, ki bodo izzvali vedno večjo delovno aktivnost najširših ljudskih množic.

Predsedstvo začasne Narodne skupščine je včeraj odobrilo zakon, ki določa, da bo poleg volilne skrinjice za volitve predstavnikov v ustavodajno skupščino, tudi volilna skrinjica brez liste.

V prid tega predloga je minister za konstitucijo in podpredsednik vlade Edvard Kardelj dejal med drugim:

«Naš zakon o volitvah predstavnikov v ustavodajno skupščino jamči svobodno in tajno glasovanje. Ko je začasna Narodna skupščina sprejela ta zakon, je želela v resnici omogočiti našim državljanom, da svobodno, tajno in neposredno izberejo svoje predstavnike za ustavodajno skupščino.

Toda dolžnost vsakega demokratičnega volivnega zakona je ne samo, da zajamči popolnoma tajno glasovanje, ampak tudi štiti volivce pred vsimi poizkusi, ki bi imeli namen, da bi jim skušali preprečiti uporabo njihovih pravic v polni meri.

Ta predlog določa, da bodo lahko volivci, ki ne žele glasovati za nobenega od kandidatov, oddali svoj glas v volilno skrinjico brez liste. Glasovi v tej skrinjici ne bodo upoštevani pri razdelitvi mandata. Ta zakon bo zagotovil še popolnejši izraz volje jugoslovaških ljudstev.

Pomoč SZ Češkoslovaški
Bratislava, 27. Tanjug. — Tanjugov dopisnik iz Prage javlja, da iz ZSSR je prišlo v Bratislavo 26 volivcev, ki so nato vrnjeni z željo za rudo.

V Bratislavo sta prispela tudi 2 volivci s pitomom.

Svetovni mladinski kongres
London, 27. Tanjug. — Dopisnik Tanjuga iz Londona poroča, da je priredil odbor svetovnega mladinskega kongresa v Londonu tiškovno konferenco. Novinarji so se zlasti zanimali za zadevo mladinskih delegacij Romunije, Madžarske in Bolgarije. Tajnik Cutty Hutcam je poročal predstavnikom tiska, da so bile vse težave odstranjene in da je sedaj samo vprašanje prevoza teh delegacij v London v najkrajšem času, da bi se mogle udeležiti kongresa. Albanska delegacija je v Barju, jugoslovaška delegacija je prispela v London.

Sindikalni kongres v Albaniji
Tirana, 27. Tanjug. — Albanska nova telegrafska agencija poroča, da se bo vršil v Tirani prvi sindikalni kongres v zgodovini Albanije. Na njem bodo zastopniki ročnih in intelektualnih delavcev svobodno obravnavali svoja vprašanja. Razpravljali bodo tudi o sedanjem delu za obnovo države.

Stavke v Angliji
London, 27. Tanjug. — Agencija «AFP» javlja, da je 1000 delavcev specialstov v velikem tekstilnem predelovalnem podjetju v Angliji, kar utegne povzročiti ustavitve dela nadaljnjih delavcev. Delavci-specialisti so stopili v stavko, da podprejo svoje zahteve za zvišanje mezd.

„Moskovčan“ - ljudski avtomobil iz SZ
Kdar sliši besedo „Moskovčan“, razume takoj brez nadaljnjih razlaganj, kaj hoče povedati govornik. Razume da gre za prebivalca glavne mesta ZSSR.

Toda od danes naprej razumemo pod tem imenom še nekaj drugega: Tako bodo v kratkem splošno uporabljali izraz kot sledi: „Prisel bom z moskovčanom točno ob 10 urih, čil sem g Klevu z

Srečna ti mlada rast

V zadnjih tednih se je razburjenje in zaskrbljenost naših staršev večala iz dneva v dan. Zakaj? Na prvi pogled to ni bilo ničesar drugega kot običajna zaskrbljenost, ki jo povzroča neznanje, kaj se dogaja v slovenski šoli. Vendar to ni bilo ničesar drugega kot običajna zaskrbljenost, ki jo povzroča neznanje, kaj se dogaja v slovenski šoli. Vendar to ni bilo ničesar drugega kot običajna zaskrbljenost, ki jo povzroča neznanje, kaj se dogaja v slovenski šoli.

Sv. Višarje so opustošili

Vsi slovenski poznajo ime «Višarje». Višarje so znana boja pot, kar so romali vsi naši ljudje. Na bojišču pot leži približno 1700 m nad morjem. Tja je romalo vsako leto na tisoče vernikov. Ko se priprave na letošnje svetovno praznik, ki ga praznujejo vseh svetovnih vernikov, je ljudstvo navdušenjem izobrazilo na vrh visokega zvonika jugoslovanske zlatave peterokrake zvezde. Vendar so le malo časa trajali veseli dnevi svobodnega življenja v tem najsevernejšem kotičku slovenske zemlje. Po spoznanju Titov Alexander so se jugoslovanske čete umaknile, čeprav se je težkim areom in čeprav jim je ljudstvo klicalo: «Ostanite!»

Tedaj so pričeli težki dnevi za Sv. Višarje. Kmalu so se pojavile neke oborožene skupine ljudi, ki so popolnoma opustošile boja pot in vse privatne poslopja. Očenaši so vse: slihe, rjube, volno, hrano, vino, itd. Čuvarka Menik, nam je pripovedovala, da je bil njen mož zaprt same zato, ker je prijavil te roparske napade.

Vaslo leto so pričrneli verniki iz vseh krajev, Slovenici, Italijani in Avstrijci. Sedaj je pa romanje nemogoče, ker nimajo romarji kje

prenočiti in kje se prehraniti. Vsa okna in vasa vrata so razbita. Vase in farovčji šteta bila tako vzorno urejena, kakršna sedaj je bedno silko. Po kuhinjah in sobah so se naselile razbije krave in bližnje stajne. Ljudje so sicer zabili nekaj kolo in deak na vrata in okna. Toda to ne brani dovolj poslopj pred zimskimi nevihtami. Ljudstvo pravi da niti nima, niti Titovi vojaki niso ničesar povzročili, kar bi bilo v akodu bojišč, kar ne more, verjeti, da je minil čas vojnih strahot. Tudi zvonik, kjer je bila jugoslovanska zastava, je vse preklunjen od strelcev, le drog je ostal in mali kosček jugoslovanske zastave. Vsi ljudje imajo le eno upanje, da se spet vrne Titova vojska in da bodo lahko živeli v miru in zgradili prišeni farovč in svoje lastne hiše. Oni imajo veliko zaupanje v bodočnost, ter so prepričani, da ne bodo dolgo čakali dneva, ko bodo spet sprejeli v svojo aredo Jugoslovansko vojsko. Tedaj pravijo, bo spet oživelo romanje in bo spet mogoče sprejeti kot v najlepših časih na tisoče romarjev. Vaščani so se

pritožili tudi pri poglavarju katoliške cerkve v Rimu, ki jim je odgovoril, da ne more ničesar storiti. Ljudje pa so prepričani, da se bo lahko vse storilo, ko bodo vključili v novo federativno demokratično Jugoslavijo in ko bo oblast rasla v njihovih rokah.

Ali so skrunili bojaše za varnost pred »bojlovičkom nevarnostjo«? Zakaj ni nihče od tistih, ki tako radi pišejo in govorijo o »Patriotih«? Vsi, ob tem primeru napisal vsaj nekaj vrstic in obsodili ta dejanja?

ILIRSKA BISTRICA

V nedeljo 21. t. m., se je v jutranjih urah vršil na glavnem trgu velik manifestacijski miting vojske in naroda, posvečen bratstvu in edinstvu — najmočnejšem oročju proti sovražniku v vojni in miru. Naša domovina, demokratična federativna Jugoslavija se pripravila na volitve, na katerih bo narod potrdil ono, za kar se je boril — edinstvo, svobodo, pravico in republiko.

Čeprav mi na teh volitvah ne bomo sodelovali, ker se nismo priključili k naši domovini, je množica manifestirala našo bratstvo in edinstvo. Ljudstvo je s svojimi vzkliki zahtevalo republiko in priključitev Primorske k Titovi Jugoslaviji. Govorili so predstavniki naše junške bratske 20. divizije in tovarši iz poveljstva.

Te dni je odbor RK iz II. Bistrice podaril okrog 300 zavrtikov otrokom do 14. leta, siraom padlih partizanov iz okraja II. Bistrice. Obdarovanci so bili srečni in zadovoljni in se pristočno zahvaljujejo obdaru RK za veliko požrtvovalnost in za točno razdelitev darov. Se posebno se zahvaljujejo darovalcem in odborom v Ljubljani, ki so ta darove nabrali in nam jih poslali. Hvalajmo samo zato, ker vemo, da smo v naši porušen in okupatorji izropani domovini ved ali manj vsi potrebni in si darovali pritrigo od svojega, da pomagajo najbolj potrebnim, kakor nas Kristus uči: «Pomagaj svoji bližnjemu!»

KOMEN

Ljudstvo komenskega okraja se danes dobro zaveda, da bo mogoče rešiti težke gospodarske pogoje le s skupnimi naporom in s skupnim delom. To dokazuje polnočevalna udeležba na združenju skupščini. Za druga šteje preko 700 članov, od katerih so jih je mnogo udeležilo sestanka, kjer so živahno posejali v pogovori. Skupščina je otvorila letniševnega odbora. Za predsednika skupščine je bil izvoljen tov. Komina Ivan. Po pozdravnem nagovoru je dobil besedo tov. Milo Vištin. Podal je pregled političnega položaja v svetu, govoril o položaju in težavah našega gospodarstva ter posebno poudaril pomen združenstva. Po uspešnem govoru, ki je bil zelo odobravalen in aplaviz, je član iniciativnega odbora za Gorisko razložil prisotnim pravila združenja. Bila so enoglasno sprejeta in združenje je bilo potrjeno na 20 let. Višina deleža je bila določena na 500 lir, toda za siromahne člani je bilo določeno, da bodo lahko plačali delež v 4 obrokih.

Izvoljen je bil upravni in nadzorni odbor, ki je prevzel svoje naloge. Združenje bo poslovalo v svetem pri Komnu.

TRŽASKI RADIO

Sporod za ponedeljek, 29. oktobra: 10.00: 2.45 zveza v Vidnu; 12.45: poročila v slovensčini; 13.00: napoved časa, poročila v italijansčini; 13.15: glasba po željah; 14.00: najnovejša vti in predavanja v italijansčini; 14.15: zaključek. 16: 2.30 zveza v Vidnu; 18.30: obvestila svojcem; 19.00: napisi; 19.30: glasba; 19.45: glas Z. V. U.; 19.50: operna glasba; 20.00: napoved časa, poročila v slovensčini; 20.15: poročila v italijansčini; 20.30: glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Nova geometra

Te dni sta diplomirala na tehničnem zavodu za geometre v Gorici Slovenca tovarša Lestav Vladimir in Pobera Maksimilijan. Čestitamo!

Roparska akcija v Gorici

V ponedeljek 15. oktobra po osemih zvečer sta se zglasila pri čev. ljarju Marušku Francu, ki stanuje v ulici Alvanu 15, dva neznanca, molka in zahtevala, da jima izroči vse blago, ki ga ima v hiši. Maruški se ni upal uperjati, saj se ter je neznanca izročil vse blago in čev. lje v skupni vrednosti 28.000 lir. Nato sta neznanca opozorila svoje žrtve, naj o vsem tem ne črne niti besede tako dolgo, dokler sta je v njegovi bližini, ker bi mu sicer slaba predla. Tudi če bi ju kdaj slučajno srečal na cesti, naj gre kar tiho in pohlevno mimo njiju, drugače bo huda.

Nato sta mu izročila še nekoliko potrdilo, ki so glasila takole: «Vojaka kralja Petra Potrjujem, da sem zaplenil vso robo. Smart komunizmu!»

Komendant Jurij Nekaj dni nato je šla čevljarjeva žena v Sempetu pri Gorici in spoznala na rdečem motornem vozilu, ki je pridrvel mimo, oba tatova.

Ustanovni občni zbor

Prosvetne soske Franceta Mesesela bo v ponedeljek, 29. t. m. ob 20. uri v pritlični dvorani v ulici Carducci 6.

Prehrana

Za prehrano internancev so bili določeni od Italijanov po tabeli sledeči dnevni obroki živil: 180 gr kruha, 66 gr makaronov ali risa, 15 gr mesa s kostmi (2x tedensko), 40 gr mesa s kostmi (2x tedensko), 4 gr sira (5x tedensko), 1 ura kot dodatke, obroki za zelenjavni ali sadje, 13 gr aluminia ali olja, 15 gr sladkorja, 7 gr kavnega nadomestka.

Po svoji uvidenosti so Italijani začetkom avgusta 1942 dal takim internancem 2 hlebčka, na papirju torej 300 gr, septembra in na nato zopet po 2 hlebčka.

Predpisane količine živil bi za odraslega Slovence, ne za doraslega, komaj zadoševale v primeru, če bi bile nadstojanske in kili-matske razmere zdržljive.

Kot razvidno, je bila glavna hrana za našega Slovence kruh, meso ali sir, makaroni ali riš. Drugi dve tabeli v tem taborišču, dani je bilo nekaj desetih različnih, se prilegajo neta in nikoli upoštevati.

Natečaj za razglednice

Slovenska prosvetna zveza podaljšuje natečaj za božične razglednice.

Slike niso vezane na božični motiv, pač pa na naj močnejšo vsebino socialno noto, naj bodo zate v naših primorskih motivih. Slike naj bodo največ trobarvne. Serijo 6 izbranih slik bo odkupila S.P.Z. s vsemi pravicami za razmnoževanje.

Slike je treba predložiti v zaprtem ovitku s geslom S.P.Z. na gori označeni naslov, do 20. nov. t. l.

Otvoritev srednje šole v Tolminu

V ponedeljek 21. t. m. se je v Tolminu po 26 letih spet odprla srednja šola, v katero se je do danes vpisalo okrog 250 dijakov. Vpisovanje se še vedno nadaljuje. Pri otvoritvi so prisostvovali tov. major iz Komande mesta, predsednik ok NOO, načelnik NZ, poveljnik mestne NZ in je drugi funkcionarji. Šolski nadzornik je imel ob tej priliki govor o pomenu slovenskih šol in štev preden smo dosegli svoje pravice.

Obnovil se je tudi bivši konvikt za dijake iz cone A in za siromahne otroke iz oddaljenih krajev.

Priraditev pri Sv. Ivanu

Dramatični odsek Prosvetnega društva «Slovko Škamperle» pri Sv. Ivanu nastopi v torek zvečer 30. uri s peštrnim sporedom.

GORNJA TRIBUŠA

Ko se je vrnil v Ljubljani invalidski kongres, so se spomnila dekleta naših invalidov. Povabila so jih na večer, kjer jim tov. sekretarka ZMS podala referat in v jedrnatih besedah poudarila zasluge, ki so si jih pridobili s tem da so preživeli kri za lepšo bodočnost našega naroda. Dekleta so jim zapela nekaj borbenih pesmi, nato pa so jim pridelala zabavni večer.

Dne 13. 9. je za večno zatatisla oči tov. Edvika Krasek, ki je bila vzgled vsi mladini. Vse čas narodno osvobodilne vojske je sodelovala kot kurirka, potem pa kot komandir delovne čete. Ko so jo razpustili Nemčiji partizani zapustili je vsočas in se preselil v mesto, se je tovala Edvika prostovoljno javila in šla v bolnico v Vipavo, kjer je postala lež pralnice. Bila je zelo postrvovalna, zato se je do mladini in vsa vasa s hvalečnostjo vedno spominjala.

Beseda našim čitateljem

Ne dolgo tega, ko se je agnostica v našem uredništvu naša tovaršica, se Postojne:

«Zakaj pri vstopu smo videli, da ji ni nekaj prav. Resno ni odlašano nas je pozdravilo:

— Zdravilo!

— Zdravilo tovaršica!

Prilja sem — je začela — te Postojne, da se pritožim zaradi vašega lista.

— Pritožila? In zakaj? Je list morda slab, ga ne čitate radi?

— To ne! Pač pa bom kar odločno govorila —, embeho se mi niti vse skupaj!

— ??? Smočno? In zakaj?

— Ne zamerite — se je začela opravičevati. — V listu pišete vsaki dan: plačite v naš list, doplačajte v naš list, sodelujte, vstopite. Poleg tega se vedno v velike letake, ki prav tako pozivajo na sodelovanje. Če prej malo malo sodelovali sedaj pa posijamo kar cele kupa dopisov in...

— In — smo jo prekinili — go-tovo bode rekla, da ni mnogo dopisov objavljeno.

— Da! Ne zamerite, zato se mi sdiro vsi vaši postvi embeho.

— Dobro, tovaršica! In če dosti takih pritožb?

Povedo se pritožujejo!

— Ah! Takol! Zelo kaj nam je, da je takol! Moramo pa si povedati, da smo mi prav malo krivi.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba; 23.00: napoved časa, zadnje vesti v slovensčini; 23.30: oddaja za ex internance in vojne ujetnike (slov.); 24: zaključek.

Naš list tajačo na dveh straneh. Le včasih tri tedne eno leti glasba za delavce; 21.00: glas Z. V. U. v italijansčini; 21.10: sinfonija; ni koncert iz Vidna; 22.00: recitacije v italijansčini; 22.15: napoved časa; 22.30: pesna glasba;

Njihova kri ne sme biti zaman prelita!

Sinovi z vseh strani Slovenskega Primorja: Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Vadal, Ivan Ivancic in Viko Bobek, se vračajo v objem rodne grude

V ponedeljek, 2. decembra 1941. so v tržaških zaporih, znanih pod imenom Coroneo, — po ulici, v kateri se nahajajo — v zgodnjih jutranjih urah, ko je še trd mrak ležal nad mestom, na težkih vratih celice zaskrpani zapahi, 59 obsojenecov je stopilo iz zatohlih celic, se vrnilo na mračnem podzemeljskem hodniku ter uklenjenih v težke verige, čakalo, da jih odvedejo v razpravno dvorano bližnje sodne palače. Šestdeset obsojenecov, toliko jih je namreč bilo vseh, je ležal na smrt bolan v jetniški bolnici na poslednjem nečloveškem mučenju in pretepanju od zloglasne polijeve OVRE, ene izmed zastopnic fašistične pravice in kulture v naših krajih.

V onem zgodovinsko važnem trenutku, ko je po vsej Evropi in po celotnem delu ostalega sveta planela druga svetovna vojna in sta bili fašistična Italija in nacistična Nemčija v sili materialni premoči pregazili od notranjih razprtij do petokolonafes razjedeno Jugoslavijo, ko je obtoženo doletela čast, biti predstavnik arditu u purnosti in nezlojivnega svobodoljubnega duha primorskega ljudstva.

In v resnici so bili med njimi zastopniki vsi sloji in poklici, vse strasti in vsi gledišči Slovenskega Primorja.

Na isti verigi je bil vidljen Goštan z Bovčanom, Notranjec z Bricom, Vipavc z Tržačanom, Kranjec z tolmarskim gorjanom in Istranec, znanostni študent in kmetič fant z obrtnikom, trgovcem in izobražencom v zrel moški dobi.

Morda se takratni fašistični nastopi mogli niso niti zavedali, kakšno verno silko resnične stratenosti in enodušnosti slovenskega naroda so bili ustvarili, ko so tako številni obsojenci iz vseh krajev Primorja.

Ta proces je bil končni uspeh obirne, mesece trajajoče preiskave, v kateri so lovaka prevrta, hinavština in krutost fašistične policije, osemsto tržaške podružnice Glavnega inspektorata javne varnosti v Rimu, ki je revnala in ukrepale po navodilih svoje višje, prišlo do polnega izraza, Ine Perla (kar pomeni bliser!) vodje te oddelke, nadista, ki je sam pretepel in mučil izpraševance, do ostalo dolgo v spominu našega ljudstva; v njem diši Primorske pristnega zastopnika našinega rešena in zadržala človeških in narodnih svobod. Njegovo ime spada nedvomno na seznam vojnih zločincev.

Ob izbruhu druge svetovne vojne je primorski človek podzavestno zaletel in zavestno spoznal, da je vendarle doživel zanj težko pričakovani čas.

Ko so tedaj nastopile armade zmagovalnih hrustelov po Evropi in je fašistična vojska se klesala od Francije padla v hrbet, je v primorskem ljudstvu vrela in se je pripravljala, da udari. Vankdo je vedel, kdaj ali nikoli več!

Toda tudi fašistična policija in oblast sta dobro poznali položaj. In hoteli sta zato zadušiti upor v kail; domisljati sta se, da preprečita vstajo, nista spoznali, da je njuno početje jalovo.

Množične aretacije

Polboja je ojačila svoja krčila, Notranje ministrstvo je ustanovilo v Trstu podružnico Glavnega inspektorata javne varnosti (tudi ni pomagal čr. I. G., načelnik na omeščeno Inspektorato Generala), tudi vojaške oblasti in posebni oddelki kabinjerjev so storile svoje. Močnejše, dne se je sprožil. Začele so se množične aretacije, ki so se nadaljevale tedne in mesece; zaprti v Trstu in koprski ječi so se polnili, zmagajalo je zidov in slovanov za to uporno, trgovsko ljudstvo. Fante in dekleta so postajali v notranjost Italije. Pod tem zmagajalo, ki je neusmiljeno tržljali in padel, so Primorci stali glavno med ramena in fašistični zidovi, niso pa odnehati in se niso udali. Kopa jim je postala druga, arca okamenela, volja jelela, moč silpeja.

Ko je bilo že brezupno, tedne raje dovolj zbrane za varnični napad, jo je I. G. začel pretrgati in seji skoli sili. Na stolone so jih poslali v taborišča in koncentracije, preostale so pa sklenili postaviti pred sodišče, ki je nosilo naziv: ime: Posebno sodišče za zaslišanje.

Krasa in Notranjske, Po poklicu in zanimanju so bili takole porazdeljeni: 16 kmetov, 14 delavcev in obrtnikov, 18 izobraženecov (učiteljski, zdravniški, profesorji in odvnetniki), 10 študentov in 3 trgovci.

Pravi prerez Primorske po statusu in krajevni pripadnosti. Do razprave je prišlo tudi na izredni pritisk tržaških fašistov, ki so zahtevali, da se vrši v Trstu.

Pravilnik sodbe, 973 let ječo

Sodnemu dvoru je predsedoval sam predsednik posebnega sodišča, fašistični general Antonino Tringali-Casanova; za prisodnike so bili dva fašistična generala, en general redne vojske ter trije fašistični polkovniki. Obtoženo je zastopal višji državni pravnik Carlo Pallace, strupena kača v človeški podobi.

Razprava se je vršila v veliki porotni dvorani sodne palače v Trstu. Te dvorane ni več. Pri osvoboditvi Trsta 1. maja t. l., po Jugoslovanski armadi je bila do tal porušena in požgana, kar so se v palači do zadnjega branili Nemci. Naši obtoženi so stopili vanjo prvič onaj jutro 2. decembra in zadnjič 14. decembra 1. 1941. Točko dni je trajala razprava. Težke verige in okoli so jih krpili. Stalva sama, v hodnikih in dvorani so bili strogo zastraženi. Marširali je karabinjerji, obojeniki, armiranih vojakov in političnih agentov. V mestu in širini Slovenskega Primorja je utripalo v strahu na tisoče in tisoče src, ki so sledila potoku razprave. Nevidna, toda trdna vez je spajala obtožene v tej dvorani s širokimi množicami izven nje.

Za obtožene so bile štiri vrste klopi: dvigale so se druga nad drugo, vija pomaknena nekoliko nazaj od prednje. Na levi od obtožencev se je šepiril sodni dvor, naspro-

tno od obtožencev, toda pospeje pomolčenega Kausa, ko je dejal, da si želi, naj njihova prelita kri službi boljšemu razumevanju obeh narodov, slovenskega in italijanskega na tej zemlji in z njunemu sporazumu.

Državni pravnik Pallace je po končanem zavijanju obtožencev in prvi govori ves dan. Z veliko poplavo besed, tako dešča mu na koncu več ur trajajočega govora zmanj, kala glas in sila, je stresal svoj osebel in fašistični srd na obtožence in ljudstvo, za katerega so izšli. Zaključil je svoj govor ves hrup in zahteval 12 smrtnih obsodb in 973 let težke ječe.

Delo braniteljev je kaj malo zašlo. Sodisce se ni čutilo vezano na noben postopek, obrambnih predlogov zagovornikov sploh ni jemalo v poštev. O njih se niti ni izrekalo, ni jih sprejelo na zavrnilo, kot da ne bi bili nikdar stavljeni. Tako je bila fašistična justica. Saj je Edvarda Mlekusa, ki je umiral v jetniški bolnici, obsodila na 6 let težke ječe, ne da ga bi bilo slišati niti zaslišali niti prebralo zapisnikov njegovih izpovedi pred policijsko oblastjo.

Na koncu se je sodišče silno mudilo, hotelo je zaključiti razpravo v nedeljo, zato so morali zagovorniki skrajšati svoje obrambne govore.

V te razpravne dneve pade trmčar prva akcija večjega obsega Osvobodilne Fronte v Trstu, OF je tedaj nastopila s svojo mladino, ki je, kljub najstrožjim policijskim meram, k letaki, razdeljenimi in raztreseni po vsem mestu, pozivala ljudstvo v borbo proti fašizmu ter obrazložila program narodnoosvobodilnega gibanja. Oblasti so se bale hujšega, amirale so za potrebno, razpravo hitro zaključiti. V nedeljo, 14. decembra 1941, ob 12.35 je sodni dvor po ne delgem posvetu vstopil v dvorano. Ta je bila nabito polna, obtoženci so stali rav-

no, z dvignjenimi glavami. Fašistični generali in polkovniki so pa bili blekli, imeli sklonjene glave, pogled uprt v mizo pred seboj; zdelo se je, da so vloge zamenjali, oni obtoženci, obtoženi pa sodniki. General Tringali-Casanova je v naglici prebral razsodbo, bil je tako razburjen, da se mu je pri čitanju dvakrat zastaknilo. Komaj je bil njegov glas vihljen in je bilo slišati, da je večje naglico, kot je vstopilo, zbralo iz dvorane, je fašistična drhal začela vpiti: Duče-duče, preskokito ograjo, delečo dvorano v dva dela, in hoteli navalliti na obtožence.

Ti so stali mirno, rekli niso besede, zanje so govorila njihova dejanja; za seboj so imeli vse slovenski in hrvaški narod Primorja, zanje sta govorili pravčnost in zgodovina. Tomazič je uporno dvignil steno pred seboj, tlesel množico, Karabinjerji so z veliko naglico spravili obtožence iz dvorane in tovariši, ki so v dolgih mesecih skupnega trpljenja v preiskovalnem zaprtju navzvali drug z drugim trajne atike, so se poslovlili od na smrt obsojenih tavarjev.

Sodisce je obsodilo 9 obtožencev na smrt. Nihče izmed njih ni podpisal prošnje za pomilostenje; to so stili zagovorniki sami. Tako je bila stiri smrtina kazen sprejemena v domoznemu čdu, pet pa je bilo ustreljenih naslednjega dne na opaskem strelščku. Ostalim obsojencom je omedrilo posebno sodisce 978. in pol let težke ječe. Vse je je poleg tega obsodilo na trajno izgubo državljanstva, pravice, na štetno policijsko nadzorstvo po prestani kazni ter na plačilo vseh sodnih stroškov.

Po obsodbi so fašisti v znak zadovoljstva priredili po mestu manifestacije. Pa se fašistična drhal ni zadovoljila samo z manifestacijami, kajti med drugim je udila v bufet Tomazičevoga očeta, ga razdejala in oplenila.

Niso padli zaman

Na smrt obsojene so takej povedli v je naprej pripravljene celice, v priključu jetniške sgrade. Vsek je imel svojo, kjer je prebil svoje poslednje ure. Celice so bile opremljene enostavno: slamnječe, za obsojene, stol in miza za njegova dva pasnika, ki sta bila ves čas z njim v celici pri odprtih vratih.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Pravilnik sodbe, 973 let ječo

Sodnemu dvoru je predsedoval sam predsednik posebnega sodišča, fašistični general Antonino Tringali-Casanova; za prisodnike so bili dva fašistična generala, en general redne vojske ter trije fašistični polkovniki. Obtoženo je zastopal višji državni pravnik Carlo Pallace, strupena kača v človeški podobi.

Razprava se je vršila v veliki porotni dvorani sodne palače v Trstu. Te dvorane ni več. Pri osvoboditvi Trsta 1. maja t. l., po Jugoslovanski armadi je bila do tal porušena in požgana, kar so se v palači do zadnjega branili Nemci. Naši obtoženi so stopili vanjo prvič onaj jutro 2. decembra in zadnjič 14. decembra 1. 1941. Točko dni je trajala razprava. Težke verige in okoli so jih krpili. Stalva sama, v hodnikih in dvorani so bili strogo zastraženi. Marširali je karabinjerji, obojeniki, armiranih vojakov in političnih agentov. V mestu in širini Slovenskega Primorja je utripalo v strahu na tisoče in tisoče src, ki so sledila potoku razprave. Nevidna, toda trdna vez je spajala obtožene v tej dvorani s širokimi množicami izven nje.

Za obtožene so bile štiri vrste klopi: dvigale so se druga nad drugo, vija pomaknena nekoliko nazaj od prednje. Na levi od obtožencev se je šepiril sodni dvor, naspro-

tno od obtožencev, toda pospeje pomolčenega Kausa, ko je dejal, da si želi, naj njihova prelita kri službi boljšemu razumevanju obeh narodov, slovenskega in italijanskega na tej zemlji in z njunemu sporazumu.

Državni pravnik Pallace je po končanem zavijanju obtožencev in prvi govori ves dan. Z veliko poplavo besed, tako dešča mu na koncu več ur trajajočega govora zmanj, kala glas in sila, je stresal svoj osebel in fašistični srd na obtožence in ljudstvo, za katerega so izšli. Zaključil je svoj govor ves hrup in zahteval 12 smrtnih obsodb in 973 let težke ječe.

Delo braniteljev je kaj malo zašlo. Sodisce se ni čutilo vezano na noben postopek, obrambnih predlogov zagovornikov sploh ni jemalo v poštev. O njih se niti ni izrekalo, ni jih sprejelo na zavrnilo, kot da ne bi bili nikdar stavljeni. Tako je bila fašistična justica. Saj je Edvarda Mlekusa, ki je umiral v jetniški bolnici, obsodila na 6 let težke ječe, ne da ga bi bilo slišati niti zaslišali niti prebralo zapisnikov njegovih izpovedi pred policijsko oblastjo.

Na koncu se je sodišče silno mudilo, hotelo je zaključiti razpravo v nedeljo, zato so morali zagovorniki skrajšati svoje obrambne govore.

V te razpravne dneve pade trmčar prva akcija večjega obsega Osvobodilne Fronte v Trstu, OF je tedaj nastopila s svojo mladino, ki je, kljub najstrožjim policijskim meram, k letaki, razdeljenimi in raztreseni po vsem mestu, pozivala ljudstvo v borbo proti fašizmu ter obrazložila program narodnoosvobodilnega gibanja. Oblasti so se bale hujšega, amirale so za potrebno, razpravo hitro zaključiti. V nedeljo, 14. decembra 1941, ob 12.35 je sodni dvor po ne delgem posvetu vstopil v dvorano. Ta je bila nabito polna, obtoženci so stali rav-

no, z dvignjenimi glavami. Fašistični generali in polkovniki so pa bili blekli, imeli sklonjene glave, pogled uprt v mizo pred seboj; zdelo se je, da so vloge zamenjali, oni obtoženci, obtoženi pa sodniki. General Tringali-Casanova je v naglici prebral razsodbo, bil je tako razburjen, da se mu je pri čitanju dvakrat zastaknilo. Komaj je bil njegov glas vihljen in je bilo slišati, da je večje naglico, kot je vstopilo, zbralo iz dvorane, je fašistična drhal začela vpiti: Duče-duče, preskokito ograjo, delečo dvorano v dva dela, in hoteli navalliti na obtožence.

Ti so stali mirno, rekli niso besede, zanje so govorila njihova dejanja; za seboj so imeli vse slovenski in hrvaški narod Primorja, zanje sta govorili pravčnost in zgodovina. Tomazič je uporno dvignil steno pred seboj, tlesel množico, Karabinjerji so z veliko naglico spravili obtožence iz dvorane in tovariši, ki so v dolgih mesecih skupnega trpljenja v preiskovalnem zaprtju navzvali drug z drugim trajne atike, so se poslovlili od na smrt obsojenih tavarjev.

Sodisce je obsodilo 9 obtožencev na smrt. Nihče izmed njih ni podpisal prošnje za pomilostenje; to so stili zagovorniki sami. Tako je bila stiri smrtina kazen sprejemena v domoznemu čdu, pet pa je bilo ustreljenih naslednjega dne na opaskem strelščku. Ostalim obsojencom je omedrilo posebno sodisce 978. in pol let težke ječe. Vse je je poleg tega obsodilo na trajno izgubo državljanstva, pravice, na štetno policijsko nadzorstvo po prestani kazni ter na plačilo vseh sodnih stroškov.

Po obsodbi so fašisti v znak zadovoljstva priredili po mestu manifestacije. Pa se fašistična drhal ni zadovoljila samo z manifestacijami, kajti med drugim je udila v bufet Tomazičevoga očeta, ga razdejala in oplenila.

Niso padli zaman

Na smrt obsojene so takej povedli v je naprej pripravljene celice, v priključu jetniške sgrade. Vsek je imel svojo, kjer je prebil svoje poslednje ure. Celice so bile opremljene enostavno: slamnječe, za obsojene, stol in miza za njegova dva pasnika, ki sta bila ves čas z njim v celici pri odprtih vratih.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Pravilnik sodbe, 973 let ječo

Sodnemu dvoru je predsedoval sam predsednik posebnega sodišča, fašistični general Antonino Tringali-Casanova; za prisodnike so bili dva fašistična generala, en general redne vojske ter trije fašistični polkovniki. Obtoženo je zastopal višji državni pravnik Carlo Pallace, strupena kača v človeški podobi.

Razprava se je vršila v veliki porotni dvorani sodne palače v Trstu. Te dvorane ni več. Pri osvoboditvi Trsta 1. maja t. l., po Jugoslovanski armadi je bila do tal porušena in požgana, kar so se v palači do zadnjega branili Nemci. Naši obtoženi so stopili vanjo prvič onaj jutro 2. decembra in zadnjič 14. decembra 1. 1941. Točko dni je trajala razprava. Težke verige in okoli so jih krpili. Stalva sama, v hodnikih in dvorani so bili strogo zastraženi. Marširali je karabinjerji, obojeniki, armiranih vojakov in političnih agentov. V mestu in širini Slovenskega Primorja je utripalo v strahu na tisoče in tisoče src, ki so sledila potoku razprave. Nevidna, toda trdna vez je spajala obtožene v tej dvorani s širokimi množicami izven nje.

Za obtožene so bile štiri vrste klopi: dvigale so se druga nad drugo, vija pomaknena nekoliko nazaj od prednje. Na levi od obtožencev se je šepiril sodni dvor, naspro-

tno od obtožencev, toda pospeje pomolčenega Kausa, ko je dejal, da si želi, naj njihova prelita kri službi boljšemu razumevanju obeh narodov, slovenskega in italijanskega na tej zemlji in z njunemu sporazumu.

Državni pravnik Pallace je po končanem zavijanju obtožencev in prvi govori ves dan. Z veliko poplavo besed, tako dešča mu na koncu več ur trajajočega govora zmanj, kala glas in sila, je stresal svoj osebel in fašistični srd na obtožence in ljudstvo, za katerega so izšli. Zaključil je svoj govor ves hrup in zahteval 12 smrtnih obsodb in 973 let težke ječe.

Delo braniteljev je kaj malo zašlo. Sodisce se ni čutilo vezano na noben postopek, obrambnih predlogov zagovornikov sploh ni jemalo v poštev. O njih se niti ni izrekalo, ni jih sprejelo na zavrnilo, kot da ne bi bili nikdar stavljeni. Tako je bila fašistična justica. Saj je Edvarda Mlekusa, ki je umiral v jetniški bolnici, obsodila na 6 let težke ječe, ne da ga bi bilo slišati niti zaslišali niti prebralo zapisnikov njegovih izpovedi pred policijsko oblastjo.

Na koncu se je sodišče silno mudilo, hotelo je zaključiti razpravo v nedeljo, zato so morali zagovorniki skrajšati svoje obrambne govore.

V te razpravne dneve pade trmčar prva akcija večjega obsega Osvobodilne Fronte v Trstu, OF je tedaj nastopila s svojo mladino, ki je, kljub najstrožjim policijskim meram, k letaki, razdeljenimi in raztreseni po vsem mestu, pozivala ljudstvo v borbo proti fašizmu ter obrazložila program narodnoosvobodilnega gibanja. Oblasti so se bale hujšega, amirale so za potrebno, razpravo hitro zaključiti. V nedeljo, 14. decembra 1941, ob 12.35 je sodni dvor po ne delgem posvetu vstopil v dvorano. Ta je bila nabito polna, obtoženci so stali rav-

no, z dvignjenimi glavami. Fašistični generali in polkovniki so pa bili blekli, imeli sklonjene glave, pogled uprt v mizo pred seboj; zdelo se je, da so vloge zamenjali, oni obtoženci, obtoženi pa sodniki. General Tringali-Casanova je v naglici prebral razsodbo, bil je tako razburjen, da se mu je pri čitanju dvakrat zastaknilo. Komaj je bil njegov glas vihljen in je bilo slišati, da je večje naglico, kot je vstopilo, zbralo iz dvorane, je fašistična drhal začela vpiti: Duče-duče, preskokito ograjo, delečo dvorano v dva dela, in hoteli navalliti na obtožence.

Ti so stali mirno, rekli niso besede, zanje so govorila njihova dejanja; za seboj so imeli vse slovenski in hrvaški narod Primorja, zanje sta govorili pravčnost in zgodovina. Tomazič je uporno dvignil steno pred seboj, tlesel množico, Karabinjerji so z veliko naglico spravili obtožence iz dvorane in tovariši, ki so v dolgih mesecih skupnega trpljenja v preiskovalnem zaprtju navzvali drug z drugim trajne atike, so se poslovlili od na smrt obsojenih tavarjev.

Sodisce je obsodilo 9 obtožencev na smrt. Nihče izmed njih ni podpisal prošnje za pomilostenje; to so stili zagovorniki sami. Tako je bila stiri smrtina kazen sprejemena v domoznemu čdu, pet pa je bilo ustreljenih naslednjega dne na opaskem strelščku. Ostalim obsojencom je omedrilo posebno sodisce 978. in pol let težke ječe. Vse je je poleg tega obsodilo na trajno izgubo državljanstva, pravice, na štetno policijsko nadzorstvo po prestani kazni ter na plačilo vseh sodnih stroškov.

Po obsodbi so fašisti v znak zadovoljstva priredili po mestu manifestacije. Pa se fašistična drhal ni zadovoljila samo z manifestacijami, kajti med drugim je udila v bufet Tomazičevoga očeta, ga razdejala in oplenila.

Niso padli zaman

Na smrt obsojene so takej povedli v je naprej pripravljene celice, v priključu jetniške sgrade. Vsek je imel svojo, kjer je prebil svoje poslednje ure. Celice so bile opremljene enostavno: slamnječe, za obsojene, stol in miza za njegova dva pasnika, ki sta bila ves čas z njim v celici pri odprtih vratih.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Tu so pisali Pino Tomazič, Simon Kos, Ivan Ivancic, Ivan Vadal, Viko Bobek, svoja poslednja pisma. Dolga je bila ta zadnja noč: arca tovarštev vgorajnih nastropij so se krčila v bolesti, hujši jano Tebe, Panko, in Tebe, Simon. Saj sem prišel v vama, kot beat z bratom, zadnje dni vaj.

Pravilnik sodbe, 973 let ječo

Sodnemu dvoru je predsedoval sam predsednik posebnega sodišča, fašistični general Antonino Tringali-Casanova; za prisodnike so bili dva fašistična generala, en general redne vojske ter trije fašistični polkovniki. Obtoženo je zastopal višji državni pravnik Carlo Pallace, strupena kača v človeški podobi.

Razprava se je vršila v veliki porotni dvorani sodne palače v Trstu. Te dvorane ni več. Pri osvoboditvi Trsta 1. maja t. l., po Jugoslovanski armadi je bila do tal porušena in požgana, kar so se v palači do zadnjega branili Nemci. Naši obtoženi so stopili vanjo prvič onaj jutro 2. decembra in zadnjič 14. decembra 1. 1941. Točko dni je trajala razprava. Težke verige in okoli so jih krpili. Stalva sama, v hodnikih in dvorani so bili strogo zastraženi. Mar

Delajmo in stojmo na straži

Nekaj besed o nalogah naših prosvetnih društev

V razmeroma kratkem času, v dobrih štirih mesecih se je obnovilo preko sto prosvetnih društev v Slovenskem Primorju. To je najlepši dokaz, kako je naše ljudstvo željno napredka in kakšen neodtujljiv greh je zagrešiti tisti, ki mu niti kulturnega dela in življenja ni dovoljeval v svoj zlobi in slepoti.

Z oživljenjem društev je sama ob sebi nastala potreba osrednjega vodstva. Prosvetne zveze. Od nedelje 7. t. m. živi tudi ta. Zastopniki iz vse dežele, s Krassa, in Istre, z Notranjskega in Gorjskega so ji na ustanovnem obnem zboru postavili temelj — organizatorično in vsebinsko.

Enotnost

Prvi znak te organizacije je enotnost. Če naj bo delo uspešno, je potrebno enotno vodstvo in s enotnimi cilji. Kakor ne more živeti človek sam zase, tako tudi društva ne morejo uspevati brez medsebojne povezanosti. Drug drugemu morajo biti v pomoč, smotno in idejno.

Kakšne naloge imajo prosvetna društva?

Predvsem morajo zbirati mladino, da ne bo blodila brez ciljev. Društva so kolektivni vzgojitelji našega narasčaja. V njih bo naša mladina izkušene prosvetne delavce, odlične pevce, igralce, organizatorje. Od teh naj se uči prosvetnega dela, da ga bo nekdanj lahko sama prevzela in vodila. Iz prosvetnih društev naj izhaja mladina, ki bo lahko nadaljevala ne le prosvetno, ampak tudi gospodarsko in politično delo v javnosti. V prosvetnem delu naj se razvijejo naravni talenti narasčaja, ki bi sicer ostali neizkoriščeni, mrtvi.

S prosvetnim delom bomo vzgojili, ki dobre organizatorje, bomo pa tudi oblikovali krepke, lepe značaje.

Širina

Drugi znak nove prosvetne organizacije je, da gre v širino. Vsako društvo naj objema vse panoge prosvetnega udejstvovanja v svojem kraju, pevsko, igralsko, knjižno.

nično, telesno vzgojno in morebiti še drugo. V društvih naj se osnujejo samostojni odseki. Vemo, da bodo splošne težave, saj nimamo dovolj zborovodij, režiserjev, telovadcev, toda če kaj drugega ne zmorejo, vsaj knjižnico ali čitalnico lahko osnujejo. Vedno pa morajo kulturni delavci stremeti k temu, da zajamejo pod svoj vpliv čim več ljudi, da se prosvetno delo razvija čim bolj na široko.

Društva imajo notranje delo med društvenimi člani, med prosvetnimi aktivisti, in javne nastope — ki posredujejo prosveto ljudstvu. Troje vidikov naj imajo vodstva prosvetnih društev pri svojem delu: dvigajo naj srčno omiko, širijo znanost, vedo in skrb za telesno vzgojo. Srčna omika je težnja k vsemu človeškemu, k plemenitemu. Kdor je imel pri nas nekdanj prosvetni monopol v rokah, ni gojil srčne kulture. Preveč dvigavš smo videli, ki so jih zagrešili na naših najboljših borcih za svobodo.

Predavanja

Znanost je velik činitelj za osvoboditev ljudstva. Društva jo bodo širila posebno s predavanji in s diskusijami. Kar razsvetljuje temo, kar ljudstvu odpira oči, mu olajšuje vsakdanje življenje, kar pospešuje zdravje in dviga gospodarsko blagostanje ljudstva, skratka, vse, kar je v skladu s širokimi ljudskimi potrebami, vse to naj uspešno doseže predavanja. Za nje bo seveda treba napraviti dovolj propagande, da dosežejo svoj namen.

Telesna vzgoja

Odseke za telesno vzgojo bodo imela prosvetna društva večinoma tam, kjer se ne bi mogla obnoviti samostojna organizacija fizikalne zveze. Cilj telesne vzgoje je zdravje, moč, lepo telo. Kar naj bi izhajalo iz prave fizične vzgoje, je osebnostni pogum in čut za skupnost, kolektivni čut, usmerjen v plemenito medsebojno pomoč. Tudi telesna vzgoja ima velik ideal, služba človeški skupnosti, ki se mora dvigniti do najvišjega, do žrtvovanja samega sebe za bližnjega.

ljudstva.

Ta borbenost, ki ji je umetnost dajala hranila, ne sme več usahniti v prosvetnem delu. Toda vodstva društev bodo morala paziti, da ne bodo dajala naložbe lepote prazno peno, videz umetnosti. Skrbno bodo morala izbirati in izbrati, mu dati tudi umetniško višino. Peseem se mora zapeti iz srca, igranje naj bo dovršeno, Pevci, igralci, deklamatorji so neustrejni, radi bi se čimprej pokazali javnosti. Toda merite jih z najstrožjim merilom! Dokler svojih stvari ne zbira, naj

Izbira sporedov

— napredno mladino, — da imamo dovolj idealizma za obnovo. Iz teh naših ali naj začne novo prosvetno udejstvovanje. Naj ne stremi le za razvedrilom in zabavo, ampak naj ima, višje cilje, dvigniti splošno ljudsko omiko in z njo ljudsko blaginjo.

Naše prosvetno delo je narodno. Bedi naj, da se nam ohranijo naše narodno bistvo in neodvisnost. Naša narodna zavest je izšla iz dobe teptanja, je bila »grajena« v borbi na življenju in smrti. Dosegli smo svobodo — tu ni več poti nazaj. Toda notranje trdnosti naroda ni brez socialne urejenosti. Kjer so prepadi med narodovimi plastmi, kjer so gospodarske razmere kričeve, kjer ni omogočenosti izkoriščanje, tam narod ni več narod, ker je razbit v razrede. Takozvani mali človek, ki je bil tlačan in ponižan, tvori večino v narodu. Ta človek je bil brezpraven, žrtve gospodarske najmočnejšega razreda. Tudi danes je v vodila osvobodilna borba, ker je narodnostno vprašanje istočasno tudi socialno vprašanje. Le tako je osvobodilna borba dosegla zmago.

Najbolj napredna je danes umetnost sovjetskega ljudstva. Skoro trideset let so ji bila zaprta vrata k nam, zato jih danes odpiramo ne z njo. Splošno budo težave, ker nimamo bode gradiva, prevodov, a sčasoma bodo ovire premagane. Sploh naj se vodstva društev zavedajo, da so današnja sredstva zelo skromna. Pačizem nam je predloga onemogočila vse kulturno življenje, da bi mogli takoj dihati iz polnih pljuč. Nedostaja nam vsega, tudi če ne bi bilo porušenih toliko naših vasi in prosvetnih domov in prostorov. Morali bomo marsikje najprej pospravit ruševine. Nimamo prosvetnih kadrov in pevovodij, režiserjev in športnih voditeljev. Naša govorica ima tukaj mnogo tuj. Treba bo gojiti kulturno jezik, torej osnovne stvari v prosvetnem delu, ki se zopet oživlja.

Dvigati moramo omiko

Ustanovni občini zbor Slovenke prosvetne zveze nam je pokazal, da imamo poseben inventar, — trdno in veliko voljo, — da imamo zdravo, —

ne stopijo na oder! Polovica starost se pri javnih nastopih najhujše maslo: omaja zaupanje ljudstva za vse delo v društvu — namesto ravstoga obiska boste imeli prazne dvorane. Zato raje manj nastopov, a naj bodo dobri! Skrbno in vestno jih pripravite, našudirajte resno, nastopite vzorno! Diletantstvo se ne kaže toliko v tem, da se lotijo umetnostnih zadev nepoklicani, ampak se razgalja navadno v nezadostni pripravljenosti. Zato boj diletantstva, boj neučakanosti, površnosti!

— napredno mladino, — da imamo dovolj idealizma za obnovo. Iz teh naših ali naj začne novo prosvetno udejstvovanje. Naj ne stremi le za razvedrilom in zabavo, ampak naj ima, višje cilje, dvigniti splošno ljudsko omiko in z njo ljudsko blaginjo.

Naše prosvetno delo je narodno. Bedi naj, da se nam ohranijo naše narodno bistvo in neodvisnost. Naša narodna zavest je izšla iz dobe teptanja, je bila »grajena« v borbi na življenju in smrti. Dosegli smo svobodo — tu ni več poti nazaj. Toda notranje trdnosti naroda ni brez socialne urejenosti. Kjer so prepadi med narodovimi plastmi, kjer so gospodarske razmere kričeve, kjer ni omogočenosti izkoriščanje, tam narod ni več narod, ker je razbit v razrede. Takozvani mali človek, ki je bil tlačan in ponižan, tvori večino v narodu. Ta človek je bil brezpraven, žrtve gospodarske najmočnejšega razreda. Tudi danes je v vodila osvobodilna borba, ker je narodnostno vprašanje istočasno tudi socialno vprašanje. Le tako je osvobodilna borba dosegla zmago.

Najbolj napredna je danes umetnost sovjetskega ljudstva. Skoro trideset let so ji bila zaprta vrata k nam, zato jih danes odpiramo ne z njo. Splošno budo težave, ker nimamo bode gradiva, prevodov, a sčasoma bodo ovire premagane. Sploh naj se vodstva društev zavedajo, da so današnja sredstva zelo skromna. Pačizem nam je predloga onemogočila vse kulturno življenje, da bi mogli takoj dihati iz polnih pljuč. Nedostaja nam vsega, tudi če ne bi bilo porušenih toliko naših vasi in prosvetnih domov in prostorov. Morali bomo marsikje najprej pospravit ruševine. Nimamo prosvetnih kadrov in pevovodij, režiserjev in športnih voditeljev. Naša govorica ima tukaj mnogo tuj. Treba bo gojiti kulturno jezik, torej osnovne stvari v prosvetnem delu, ki se zopet oživlja.

Dvigati moramo omiko

Ustanovni občini zbor Slovenke prosvetne zveze nam je pokazal, da imamo poseben inventar, — trdno in veliko voljo, — da imamo zdravo, —

Odkar so se 1202. leta pojavili Benetani v Trstu pod poveljstvom doma Dandola so bili Tržačani neprestano v borbi z Benetkami. Leta 1382. so stoli pri prvotno pod okrilje Avstrije. Habsburžani pa jim niso mogli pridati polne zaščite, zato so morali Tržačani vse do leta 1719. ko je Avstrija proglasila svobodo plovlje po Jadranu, plačevati visoke davjave Benetkam za prevoz blaga. Trst pod takimi pogoji ni mogel konkurirati Benetkam. Benetani so si prizadevali, da usmerijo promet iz tržaškega zaludja, iz Slovenije, po poteh, ki so vodile mimo Trsta bodisi naravnost v Benetke, ali pa v Istrski mesti Koper in Milje, ki sta bili dolgo pod njunim gospodstvom.

Vzpon Trsta

Propad Benetk, »kraljice Jadranskega morja«, pomeni začetek gospodarskega prevzeta za Trst. Trst je bil dotlej brezpomembno mesto s 3.000 do 7.000 prebivalci — ni našel gnezdo, kot so ga imenovali sami Italijanski avtorji in kakršna so še danes mesta na zapadni obali Istre. Ker je bil leta 1719, priznan privilegij svobodne luke, se je mesto deloma zaradi novih prometnih zvez, deloma zaradi načrtne politike avstrijskih oblastih hitro razvilo ne samo kot luka v ožjem pomenu besede, temveč tudi kot pravo trgovsko središče za vse posredno in neposredno zaledje in tudi za velik del Balkana.

Priliski ljudi so bila odprta fi-ska vrata. Iz sosednjih dežel je prihajalo v mesto podjetno ljudstvo. Staro prebivalstvo se je izgubljalo v morju priseljencev, ki iz

DIMITRIJ ŠOSTAKOVIČ

Redek je skladatelj, ki bi prešel pot k zrelosti močnejšemu in takšno brinjo, kot je to storil Dimitrij Šostakovič. Rodil se je 23.2.1906. v Petrogradu, v družini inženirja. 1918. l. je stopil na Petrogradski konservatorij, ki ga je dovršil 1923. leta in sicer klavirski oddelek. Leta 1925. pa skladateljski oddelek. Prvič se je pričel baviti z glasbo v svojem 9. letu in če 8 let se je proslavil s delom, ki so ga zaradi solidnosti stavili v repertoar simfonjskih koncertov. Gre za prvo simfonijo, ki je bila napisana, ko je Šostakovič dovršil leningrski konservatorij. Mladi skladatelj je predelal strogo solo Maksimilijana Stajberga in je vse pridobilno znanje in izkušstvo v tej prvi simfoniji s pridom izkoristil.

Šostakovičevo novotarstvo

Tako je mladi umetnik poln sil in duševnega zdravlja, navzaj maslo formalista, poziraj s svojim umetniškim močstvom in začel s hladno ravnodušnostjo preiskavati od silje na silje, kot da bi se trudil viti vsakemu novemu delu čim več »neobčutljivega« in čim več »neobčutljivega«. Izvanrednega. Kljub temu je bilo čutili v vsaki vrstici, ki je izšla izpod Šostakovičevega peresa, mogoče neoporne talenta. Siljen primer novega Šostakovičevega stila sta sonata opus 12 in afonizmi za klavir. V obeh delih gospodarja suha konstruktivnost. Nista zgrajeni s toplo glasovsko emocijo, njun harmonični izraz je za navajena ušesa neprijetno rezek, melodija je abstraktna. Tudi v opero »NOS« je z vso silo vložil svoja nova hopenja, kot da bi si bil postavil naloge, da nadkili vse novotarje istodobnih zapadnoevropskih oper, ki so se v teh letih pojavile na sceni leningrškega gledališča. Če presojamo po današnjih njegovih veličastnih simfonjskih tvorbah takratno skladateljevo delovnost, smemo trditi, da je mojster takrat vrgel vse svoje sile v jalo v dela. Žrtvoval je grotski brezglobije vsebine svoj glasbeni izraz, kot da bi se nahajal v brezračnem prostoru čiste formalizma.

V svojem izrazu ličita na opero »NOS« naslednji deli: »Zlati veki« in »Bole«. V svojih beletih se ogreva za folklor in izkorišča široka poetična razpoloženja in ples.

Kulminacijska točka Šostakovičevega novotarstva se pojavlja v operi »Lady Macbeth«, ki so jo igrali na mnogih evropskih odrih iz Rusije. Zanj so se mnogi ogrevali, mnogi pa so jo napadali zaradi delne kaotičnosti in glasbenem izrazu in zaradi ekspresionističnega načina. V Rusiji je bila odstranjena z repertoarja ne samo zaradi Šostakovičevega samega, temveč tudi zaradi vpliva na celo glasbeno generacijo v Sovjetski republiki.

12 let je prešlo med prvo in peto simfonijo, ki je bila prikrita izjava novembra 1. 1937. V tem letu je skladatelj prestal krizo poslednjih let in dosegel zares ustvarjalno zrelost.

Z velikim naporom je neutrudno delal na sebi, skušal obvladati vse, kar bi mu omogočilo izraziti idejno in vsebinsko veličino. Zato pa so pokazali rezultati nesporni uspeh. Predvsem je odpadla vsa površnost predhodnih del. Oddalji se je od abstraktnosti, oddalji se je od gole glasbene paradije in satire, ki je bila vezana zgolj na formalizem. S peto simfonijo pričena nova doba za Šostakoviča. Z njo je zgradil delo, ki izredno razgiblje poslušalca po svojem iskrenem doživljanju.

Šesta simfonija, dovršena 1939. l. v mnogem na peto. V njej ni

Odkod je Trst črpal svoje gospodarske sile?

od njega prevzeli je jezik. Po zgraditvi suškega kanala 1869. leta je Trst razvil svoje pomorske zveze na bližnji in daljnji vzhod in poseben razvoj trgovino s kolonialnim blagom. Promet v tržaški luki se je hitro razvijal, tako da je Trst pred prvo svetovno vojno zavzel sedmo mesto med evropskimi lukami kar se ladijskega prometa tiče, in deseto mesto v pogledu blagovnega prometa po morju. Virhune razvoja je dosegel leta 1913.

Trst je bil mnogo manj italijanski kot bi človek mislil, očeč pri prvih vtisih. Italijanski jezik je ostal kot poslovni jezik po vseh krajih, kjer so nekdo gospodarili Benetke in ta jezik so prevzeli dolženci raznih narodnosti. Svoje ekonomske sile, delovne sile, organizatorje plovlje, mornarje in kapital je Trst črpal iz svojega priložnega zaledja. To se pravi iz severozhoda. V ekonomskem pogledu Italijani v Trstu niso imeli globokih korenin. Njih ekonomska moč se je oslanjala na srednje in male trgovce, od katerih so se množili naselili v Trstu šele potem, ko je Avstrija odstopila Lombardijo in Benecijo. Politična moč italijanskega nikakor ni bila v skladu s ekonomsko močjo. Italijani so imeli močno oporo v municipiju, občinskem svetu, ki je bil voljen na pod-

Denarni zavodi Trsta

Kljub oviram, so Slovenci uspeli s sistematičnim delom in bratsko pomočjo iz zaledja ustvariti solidne ekonomske baze. Slovenci so bili posebno močni v bankarstvu, čigar jedro je tvorila »Jadranska banka« s kapitalom 10 milijonov kron. Razen nje so delovale v Trstu še »Trgovska občna zadruga«, »Družnica« »Ljubljanske kreditne banke«, »Hrvaške štedionice« in »podružnici velikih čeških bank« — »Živnostenske banke« in »Ustredni banka čeških sporitelov«. Ta hitri razvoj slovenskih bank je vzemurli Italijane, zlasti zato, ker so oni razpolagali dejansko samo s dvema večjima bankama, »Banca commerciale Triestina« in »Banca di credito popolare«, katerih skupni kapital je znašal komaj 9 milijonov kron. Pa tudi sama »Banca commerciale Triestina« ni bila popolnoma v italijanskih rokah, ker je leta 1904, prišla v zavisnost »Wienbankvereina«. Delovno področje slovenskih bank se je tako razširilo, da so s njimi delali tudi italijanski trgovci, kar pa ni bilo všeč italijanskim kreditorjem, ki so leta 1912, od italijanske vlade zahtevali, da odpre ena od največjih

Italijanskih bank svojo podružnico v Trstu.

V Trstu je bil močno zastopan iz popolnoma razumljivih razlogov predvsem dunajski kapital, tako v kreditnem življenju, kot v trgovini na veliko in v industriji. V Trstu so delovale podružnice sledečih bank: »Državna avstro-ogrška banka«, »Depositenbanka«, »Creditoanstalt«, »Unionbanka«, »Anglo-avstrijska banka«, »Zentralbank Deutscher Sparkassen«. Velika industrijska podjetja, kot ladjedelni-ke, topilnice »Kranjske industrijske družbe«, čistilnica riža, pivovarna Dreher, tovarna linoelja in oljarna so bila prav tako v rokah avstrijskih kapitalistov.

Paroplovne družbe in ladjedelnice

Hrvatje s Hrvaškega Primorja in Dalmacije so se odlikovali kot organizatorji plovlje, Srbi pa kot dobri trgovci. Če izvajamo podjetje »Avstrijski Lloyd«, pozneje preimenovan v »Lloyd Triestino«, ki ga je ustanovil Nemeč Bruck, so vsa ostala velika paroplovna podjetja kot »Avstro-america« (poznajo »Cosulich«), »Navigazione libera Triestina«, »Martini« »Trippovich«, »Jerolimich«, »Premuda«, »Ivan Račić« itd. osnovali Slovani z vzhodne istrske obale. Kapitani ladij kot posadka so bili v ogromni večini naši ljudje, znani po vsem svetu kot prvotrazilni mornarji.

Tudi velike ladjedelnice v Trstu »Cantieri navali« so leta 1907, utemeljili bratje Kozulici z Malega Ljinja, medtem, ko so ladjedelnice »Sv. Roka« v Trstu, ki sta se jim pozneje pridružili še industrijski ladjedelnici »S. Marco« in »Stabilimento tecnico Triestino«, ustanovili Nemci, bratje Strudthof leta 1880.

Kot vidimo, imajo vsi večji denarni zavodi, vsa večja industrijska podjetja v Trstu svoje korenine v prirodni zaledju. Vse te, ne, naj bi bil Trst politično vezan na zapad, na takozvano »madepatrio« zgubi splošno gospodarskih podatkov vsako osnovanost. Trst je bil z zapadom v zvezi le po jeziku in deloma po verski ter kulturni liniji. V etnološkem, geografskem, ekonomskem in finančnem pogledu pa je bil Trst vedno vezan na severovzhod. Ko je prišlo po letu 1918, do preorientacije, je za Trst nujno nastopila druga propandja. Zato: nazaj k prirodni zaledju!

(Po članku dr. Beretta v »Bankarstvu«)

Odgovorni urednik
STER CIRIL

Dr. SLAVKO ŠTRUKELJ
zdravnik in kirurg v glavni bolnici, zdravnik »Jadranskega združenih ladjedelnic« (CRDA).
Via dell'Aleardi 1
sprejema
od 13.45 do 14.45 - Telefon 52-48

Historijat slovenskega gledališča v Trstu in okolici

V šestdesetih in sedemdesetih letih preteklega stoletja se pričena prebujanje našega življa v Trstu in okolici. To je doba, ki gre pri bližino od leta 1860. do leta 1902. ko se je ustanovilo »Dramatično društvo«. Posamezna prosvetna društva (pevska, brajna, godbena itd.) so na svojih prireditvah začela uprizarjati kako enodejansko igrice, kot n. pr. enodejanske burke »Ene uro doktor«, »Vihar« v kozarcu vode in podobne. Čim bolj je zdelo društveno življenje napredovati, tem bolj se je čutila potreba po obširnejših, vsebinsko boljših igrarh. Teko so polagoma vidili samobitni režiserji in igralci-diletanzi, ki so šli korak naprej. Med temi, za pozejši razvoj slovenske dramatizne umetnosti na Tržaškem za služni možni, naj omenim v prvi vrsti pok. Jakoba Stoko iz Kontovelja, Razma iz Bazovice, Karla in Sosa iz Opčin itd. Tako smo polagoma prišli do večjega števila nepoklicanih igralcev-filodramatikov, ki so se lotili še večjih nalog. Prva večja igra, ki so jo na Tržaškem igrali, je bila med »Mlinar« in njegova hči«. Uprizorili so jo pri sv. Ivanu v Trstu. Za uprizaritev te igre gre zasluga še danes čilemu tok. Josipu Negodetu, nekdanjemu tržaškemu občinskemu svetovlaku. On je režiral in prav uspešno igral glavno vlogo. Poleg njega so tedaj nastopili: Karla Ponikvarjeva in njen mož, tovarišica

Odinalova (sedaj vdova Modičeva). Ta krog so pozneje izpopolnili Alojz Grebenc, za one čase res odlični karakteristi igralci, potem Jaka Stoka, Karli, Lacko Križ in drugi. Založila je takorekto ponaredela in kakor drugod na Slovenskem, si ni bilo mogoče misliti vseh svetih brez tradicionalnega »Mlinarja«, njegove nesrečne hčere in grobarja v spremstvu dololočene številca z rjuhami odetih duhov.

Ponikvarjeva in Grebencova sta v devetdesetih letih združila najboljše talente in okoliške diletanze ter dala našemu gledališču prvo pobudo. Tako so prvi uprizarili »Rokovnjače« in »Čevljarja barona«, oba igri s sodelovanjem pevkega zbora in s solisti. »Slovensko pevsko društvo«, ki ga je tedaj vodil zaslužni kapelnik Bartelj, je sodelovalo pri uprizaritvi teh igr. Takrat se nismo imeli lastne gledališke dvorane. Igre so se uprizarjale v »Teatru Fenice« ali pa v »Teatro Goldoni«, ki je stal na koncu tedanje via Torreneta (sedaj Carducci). Seveda je bilo vsakikar mnogoštevilno občinstvo uprizariteljem zelo hvaloslovo in navdušenja ni bilo na konca ne kraja, posebno kadar je nastopil kot gost kak ljubljanski poklicni igralec. Spominjam se na pr. da je v »Desetem bratu« gostoval tok. Danilo v vlogi Dofista. Tudi tedaj se zelo mladi Nučič in drugi so nam včasih pomagali.

Redne predstave u „Narodnem domu“

Leta 1904. je »Dramatično društvo« najelo gledališko dvorano v tedaj dograjenem »Narodnem domu« in začelo se se redne predstave. Sprva samo ob nedeljah in praznikih, pozneje pa tudi med tednom. Predstave so bile dobro obiskovane, društvo je dobilo nekaj podpore od zasebnikov, in je tako moglo nastaviti nekaj poklicnih igralcev-režiserjev. Imel ted naj omenim našega Antona Verovička, tok. Danilova, (večkrat je gostoval tudi Borštink in glavni traged Fijan iz Zagreba), ter počeni od leta 1910, zelo marljivega in podjetnega Leo na Dragutinoviča, kateremu gre velika zasluga, da se je naše gledališče tako visoko povzpelo. Znanitejši igralci tiste dobe so bili, razen Dragutinoviča in njegove žene, Mekindova, moja žena, tok. Valo Beatina, Gradil-Danes, pok. Emil

Kralj, Rajner Hlače (sedaj sodnik v New Yorku), in jaz. Repertoar je bil na taki stopnji, da bi se še danes vsako dobro gledališče lahko ponaslo z njim; saj nismo tedaj prav nič zaostajali za ljubljanskim. Slovenske predstave so vzbujale zanimanje tudi pri italijanskih ljubiteljih umetnosti. Spominjam se, da je nekod prištevnoval neki naši predstavni glavni igralec Ermete Zaccanti. Igrali smo Turgenjeva »Tui kruh«. V glavni vlogi je nastopil pok. Verovšek. Na koncu dejanja je prišel Zaccanti za oder in Verovški ter soligalcem čestital za res dobro podajanje. V poslednjih letih pred prvo svetovno vojno je »Dramatično društvo« začelo prirediti opere in tudi nekaj oper. Naši tržaški rojak tok. Mirko Polid je tedaj prav udarniško začel svojo

Uzeli so nam našo besedo

V naslednji sezoni 1919-1920. vsa režirala izmenoma jaz in pok. Emil Kralj. Predstave niso kvalitetno prav nič zaostajale za onimi iz prejšnje sezone. Vsega smo igrali 29 komadov in nad 60 predstav. Sezona se je zaključila s majhno aktivno, kar je važno za gledališče, ki je navezano na lastna sredstva. Zadržna predstava pred požigom gledališča je bila Novačeva »Večerja«. S to predstavo, ki je bila ob eni edini in poslednji moj častni večer, smo zaključili sezono, trdo uverjeni, da pojdemo v novi sezoni velik korak naprej. Toda — lahko bi rekli — igralci obračajo in fašisti obnejo. Nekaj mesecev pozneje smo s solzami v očeh gledali, kako gori tista stavba, katero je do poslednjega kamenčka narod sam zgradil. Bili smo torej pozeleci. Zadržni ansambel je bil tale: Sila, Kralj, Smenc, Terčič, Požar, Mikolič, Podkrajšek, Kraljeva-Vurga, Mezgečeva, Silova, Pregarčeva in Voukova.

Po požigu »Narodnega doma« v Trstu in še raznih drugih društvenih domov v okolici, sta ostali še dvorana »Gospodarskega društva« v Skednju ter dvorana »Konsumnega društva« pri sv. Jakobu. Tedaj je, razen drugih okoliških društev, čitalnica pri sv. Jakobu na-

Sezona 1913-1914. je bila zadnja pred svetovno vojno in resnici na ljubo moram priznati, da zaradi prevelikega finančnega napora v prejšnji sezoni, ni bilo sredstev, da bi se zopet angažirale za tedanje razmere predrage moči. Z operetami in operami smo morali prenehati. Ostala je le drama, in odbor se je moral zopet naslanjati na na poirtvornost domaših moči, ki so uspešno končale, sezono.

Vojna doba je zavrla plodonosno delo. Večina igralcev je morala pod orožje in sploh sta nastajajoča pomanjkanje in revščina ovirali vsako delovanje.

Sele proti koncu vojne, t. j. leta 1918, se je začelo tudi slovensko gledališče prebujati. Odboru se je posrečilo pridobiti sodelovanje tok. Milana Skrbričnika, ki je ustanovil dramatično šolo, iz katere je izšla marsikatera dobra moč. Ze v sezoni 1918-1919, smo začeli z rednimi predstavami. Vsega skupaj je bilo 26 predstav, izmed katerih so bile nekatere na visoki umetniški stopnji. Pod režijo tok. Skrbričnika smo uprizarili v sezoni vse Cankarjeve drame in mnogo drugih slovenskih igr. Nato je Skrbričnik dal Trstu slovo in spet smo ostali sami domaćini.

stala središče kulturnega življenja tržaških Slovencev. To velerazložno društvo je skušalo nadoknaditi izgubo, ki smo jo utrpeli od fašističnih požigih. Samo naša vztrajnost je pripomogla k temu, da nismo nikoli, niti v še tako težkih okoliščinah, klonili. Igrali smo še mnoga druga dela. Nastopili smo pri sv. Jakobu, v Skednju, sv. Križu, na Kontovelju in sploh tam, kjer ni še fašistična kultura« upje. Pa je prišel Zaccanti za oder in Verovški ter soligalcem čestital za res dobro podajanje. V poslednjih letih pred prvo svetovno vojno je »Dramatično društvo« začelo prirediti opere in tudi nekaj oper. Naši tržaški rojak tok. Mirko Polid je tedaj prav udarniško začel svojo

Po požigu »Narodnega doma« v Trstu in še raznih drugih društvenih domov v okolici, sta ostali še dvorana »Gospodarskega društva« v Skednju ter dvorana »Konsumnega društva« pri sv. Jakobu. Tedaj je, razen drugih okoliških društev, čitalnica pri sv. Jakobu na-

Po požigu »Narodnega doma« v Trstu in še raznih drugih društvenih domov v okolici, sta ostali še dvorana »Gospodarskega društva« v Skednju ter dvorana »Konsumnega društva« pri sv. Jakobu. Tedaj je, razen drugih okoliških društev, čitalnica pri sv. Jakobu na-

PRIRREDITEV
Prosvetno društvo VIŠAVA
ponavlja danes
KULTURNO PRIRREDITEV
ob 17. uri

Dela v filmski glasbi

Uspešnejši je bil v tem času svoja ustvarjanja v filmski glasbi. Njegova glasba za filme »Sama«, »Zlata gora«, »Srečanje«, se od prejšnjih del odlikuje po svoji umetniški kvaliteti. Tako se je glasba poslednjega zgoraj navedenega filma razširila po vsej zemlji in postala popularna. Leta 1942. je ena izmed pesmi v Ameriki dobila novo besedilo in postala »Pesem zedinjenih narodov«. Še mnogo, mnogo filmov je združenih v naslednjih letih a Šostakovičevemu glasbo. Med njegovimi oderskimi deli je treba posebej opozoriti na glasbo k »Hamletu«. V njej je Šostakovič na svojstven način rešil Shakespearevo temo. Partitura v mnogem presegla meje teatarske scene glasbe in se uveljavila kot popolnoma samostojno delo, ki vzbuja veliko umetniško zanimanje.

Vsa opisana dejavnost prida o skladateljevi mnogostranosti, ki se nikakor ni dala ukleniti v zgolj akademski okvir. V tem času se po malem vidi, da se Šostakovič vedno bolj z instinktom velikega umetnika zaveda nesklada med svojimi združili elementarnimi stvariteljskimi silami in oblikovnimi težnjami. Poiskal si je novih poti, stremel je k večji jasnosti, glasbeni jezik je postal bolj izrazen, vsebina pristnejša in čustvenem pogodu. To iskanje novih poti se odražava v klavirskem koncertu, vijolin-ski sonati, in v 24tih prgljudih za klavir.

tragičnosti in idejne poglobljenosti, vendar je njeno logično nadaljevanje. Odlikuje jo življenska radost in smagovitost, veselje, triumf življenja, skratka optimizem. Mnogi jo smatrajo za dokaz polne zmagade duhom disharmonije. V tem času je nastal tudi klavirski kvintet, ki je posebno v Rusiji našel izreden odziv pri glasbenem občinstvu. Spada vsekakor med najboljše dela sodobne komorne glasbe. Nedošlo za tem pa je Šostakovič napisal partituro, ki je zbudila val nenavadnega entuziazma v vsem glasbenem svetu. Nastala je v obteganem Leningradu jeseni 1. 1941. kot »sedna simfonija«, ki ji je do dal sam skladatelj literarni komentar. Glas se »Sedma simfonija« je programsko delo pod vplivom strahotnih dogodkov 1. 1941. Sestoji iz

DEŽNI PLAŠČI

iz plastika za dame lir -1.700.—
» povojne svile » 3.600.—
» dvoje tkanine » 4.800.—
» bombažne dvojne tkanine za gospode » 9.200.—

MAGAZZINI AL CORSO

TRST, TRG BORSA (GALERIJA PROTTI)

DRUŽBA UNION

TRST, Via Cesare Battisti št. 8 - Telef. št. 29 808
Fino nurnberško blago, predmeti za toaletto, zaloga GLAVNIKOV in zobnih ŠČETK
NA DEBELO NA DEBELO

BRINJE (ISTRSKO) kupuje-tvrda

A. Šarabon & Co., Ljubljana
Zaloška c. 1

NAJRAZLIČNEJŠE INDUSTRIJSKE STROJE

POSEBNO PA STROJE IN ORODJE
ZA MEHANIČNO IN MIZARSKO OBRT IN INDUSTRIJO
Vam najhitreje dobavlja
„OMNIPOL“
VIA COMMERCIALE 5 - TRST - TELEFON 29039

...ali samo eden se carlihuje!

Zobna krema
Dr. Knapp

Zastopnik za Jugoslavijo JULY MAYER - TRST, Piazza della Borsa 8